

Ινστιτούτο Εργασίας Γ.Σ.Ε.Ε.

Δίκτυο Υπηρεσιών Πληροφόρησης & Συμβουλευτικής Εργαζομένων και Ανέργων

 Ιούλιος 2021

 Τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ)
και η συμβολή τους στην ένταξη
στην εργασία

INE - ΓΣΕΕ

www.inegsee.gr

info@inegsee.gr

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το έργο συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση».

Περιεχόμενα

σελ.

3

1. Εισαγωγή
2. Το θεσμικό πλαίσιο των ΣΔΕ

σελ.

4

3. Η φιλοσοφία και οι στόχοι
4. Η λειτουργία των ΣΔΕ

σελ.

5

5. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα στα ΣΔΕ

σελ.

6

6. Οι συμβουλευτικές υπηρεσίες
7. Οι δυνατότητες των αποφοίτων ΣΔΕ

σελ.

7

8. Παρατηρήσεις
9. Πληροφορίες

σελ.

8

10. Πηγές
11. Ηλεκτρονικές πηγές - Εκθέσεις

σελ.

9

12. Νομοθεσία

Συντάκτρια:
Σέβη Τσαμπουάρη

Τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ) είναι σχολεία ενηλίκων που παρέχουν τίτλο ισότιμο με αυτόν του γυμνασίου. Είναι φορείς γενικής τυπικής εκπαίδευσης και υπάγονται στο Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων. Η Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης (Γ.Γ.Ε.Κ.Δ.Β.Μ&Ν) έχει την εποπτεία του εκπαιδευτικού πλαισίου και της λειτουργίας τους.

Τα ΣΔΕ αποτέλεσαν έναν από τους βασικούς προσανατολισμούς-δράσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το 1995, που αποτυπώθηκε στο Λευκό Βιβλίο για την εκπαίδευση και κατάρτιση. Στο αρχικό πλαίσιο σύλληψης της ιδέας τους, ως νέοι χώροι εκπαίδευσης με «προσαρμοσμένους ρυθμούς και μεθοδολογία» (Ε.Ε, 1995:47-51) στόχευσαν στην υποστήριξη ευάλωτων κοινωνικών ομάδων των χωρών της Ευρώπης, που είχαν απωλέσει την «πρώτη ευκαιρία» στην εκπαίδευση εξαιτίας των συνθηκών κοινωνικού αποκλεισμού που υφίσταντο.

Τα ΣΔΕ στη χώρα μας ιδρύθηκαν το 1997 και λειτουργούν από το 2000. Στη διαδρομή τους, απέκτησαν σημαντική κοινωνική αναγνώριση λόγω των οργανωτικών και εκπαιδευτικών τους καινοτομιών που τα διέκριναν από τα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Βεργίδου, Βεργίδης, Υφαντή, 2018: 170). Σήμερα, λειτουργούν 76 ΣΔΕ, από τα οποία 12 σε καταστήματα κράτησης (ΙΝΕΔΙΒΙΜ, 2021).

Στο κείμενο αυτό, αντλώντας από το θεσμικό πλαίσιο που ορίζει τη λειτουργία των ΣΔΕ, πληροφορούμε για τη φιλοσοφία και τους στόχους τους, το εκπαιδευτικό πρόγραμμα και τις παρεχόμενες υπηρεσίες τους, καθώς επίσης και τη συμβολή τους στην εργασιακή ένταξη των δυνητικών εκπαιδευομένων στις παρούσες συνθήκες.

2 Το θεσμικό πλαίσιο των ΣΔΕ

Ο ν.2597/1997 «Ενιαίο Λύκειο, Πρόσβαση των Αποφοίτων του στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις» (άρθρο 5) αποτελεί το αρχικό ρυθμιστικό πλαίσιο λειτουργίας των ΣΔΕ. Σε εναρμόνιση με την οδηγία της Ε.Ε (1995), τα σχολεία ιδρύθηκαν με στόχο «την εγγραφή και τη φοίτηση των νέων που δεν είχαν συμπληρώσει την υποχρεωτική εννιάχρονη εκπαίδευση». Η αρμοδιότητα για την ίδρυσή τους ανατέθηκε στο Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΙΔΕΚΕ) και στους οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) .

Τα επόμενα χρόνια ακολούθησαν υπουργικές αποφάσεις που εξέλιξαν τον δομή τους, οι σημαντικότερες εκ των οποίων είναι Υ.Α 2373/2003 και Υ.Α 260/2008. Σε αυτές, προσδιορίστηκαν οι βασικές αρχές και χαρακτηριστικά των ΣΔΕ, ο τρόπος οργάνωσης και λειτουργίας τους, το πρόγραμμα σπουδών τους. Στο αρχικό αυτό στάδιο, επίσης, υιοθετήθηκαν και οι «πολυγραμματισμοί» για την αντιμετώπιση των κοινωνικών αναγκών σε γνώσεις και δεξιότητες, που θα συνέβαλλαν στην αυτοεκτίμηση και την επαγγελματική κατοχύρωση των εκπαιδευομένων.

Σε ένα επόμενο στάδιο, ο «Κανονισμός Οργάνωσης και Λειτουργίας των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ)»(Υ.Α5953/2014) και οι τροποποιήσεις του (Υ.Α/ 192979/2016) παρείχαν, επίσης, αναλυτικά τις κατευθυντήριες για τη λειτουργία των σχολείων.

Πρόσφατα, στον ν.4763/2020, «Το Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Δια Βίου Μάθησης και άλλες διατάξεις», τα ΣΔΕ αποτέλεσαν μέρος «του κοινού στρατηγικού σχεδιασμού» της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΚ) και Δια Βίου Μάθησης (ΔΒΜ). Η συμπερίληψη αυτή είχε στόχο να αναδειχθεί η κοινωνική σημασία τους στην επανασύνδεση των εκπαιδευομένων με τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης. Αναλυτικότερα, στα άρθρα 67-73 επαναπροσδιορίστηκαν ο σκοπός, οι αρμοδιότητες ίδρυσης, οι όροι φοίτησης και το εκπαιδευτικό πρόγραμμα, τα όργανα διοίκησης, καθώς και η στελέχωσή τους.

3 Η φιλοσοφία και οι στόχοι

Συγκεκριμένα, οι στόχοι των ΣΔΕ επαναπροσδιορίστηκαν ως εξής: α) η ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης ατόμων ηλικίας δεκαοκτώ και άνω β) η επανασύνδεση των εκπαιδευομένων με τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης γ) η απόκτηση σύγχρονων γνώσεων που θα συμβάλουν στην οικονομική και κοινωνική ένταξη δ) η ενίσχυση της αυτοεκτίμησης των εκπαιδευομένων και ε) η ένταξη και η βελτίωση της θέσης τους στην εργασία.

Συνολικότερα, τα ΣΔΕ διακρίνονται για την εξωστρέφεια και την ευελιξία τους, καθώς τα ενδιαφέροντα και οι εμπειρίες των εκπαιδευομένων αποτελούν το πλαίσιο αναφοράς του εκπαιδευτικού τους προγράμματος. Η έμφαση δίνεται στην απόκτηση μεταγνωστικών δεξιοτήτων και στη βιωματική μάθηση (ΕΕΚΔΒΜΝ&ΙΝΕΔΙΒΙΜ, 2021), καθώς επίσης και στην ανάπτυξη κινήτρων και ικανοτήτων εκμάθησης και ανάληψης πρωτοβουλίας (Ε.Ε, 1995:47:51).

Από το σύνολο των θεσμικών κειμένων που διέπουν τη λειτουργία τους, προκύπτει ότι το πρόγραμμά τους στοχεύει τόσο στην καλλιέργεια στην απόκτηση βασικών τυπικών γνώσεων όσο και στην καλλιέργεια κοινωνικών δεξιοτήτων. Για τον σκοπό αυτό, μέρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας πραγματοποιείται σε κοινωνικούς χώρους, στους οποίους διαχέεται γνώση και εμπειρία όπως χώροι εργασίας, τέχνης, πολιτιστικών εκδηλώσεων κ.ά. Στο ίδιο πνεύμα, δεν χρησιμοποιούνται διδακτικά εγχειρίδια, καθώς έχει κριθεί ότι η μεθοδολογία αυτή δεν θα συνέβαλε στην καλλιέργεια της ερευνητικής διάστασης του έργου σχολείων αυτών και στον ενεργητικό ρόλο των ενήλικων εκπαιδευομένων (Βεργίδης, Βεργίδου, Υφαντή, 2018:174-175).

Ενδεικτικό της φιλοσοφίας του εκπαιδευτικού θεσμού είναι επίσης και η συνεργατική σχέση εκπαιδευτών-εκπαιδευομένων. Οι εκπαιδευτικοί, όπως προκύπτει από *το περίγραμμα της θέσης εργασίας τους*, κατά το εκπαιδευτικό τους έργο καλούνται α) να αναλύσουν την εκπαιδευτική κατάσταση, τις ανάγκες και τις προσδοκίες των εκπαιδευομένων β) να ενισχύσουν την ενεργητική εμπλοκή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία γ) να καλλιεργήσουν την επικοινωνία, τη συνεργασία μέσω της ανάπτυξης κοινών δράσεων δ) να αναπτύξουν συνεργασίες και διαύλους επικοινωνίας με φορείς της κοινότητας καθώς επίσης και να συνδέσουν τους εκπαιδευόμενους με τοπικούς και επαγγελματικούς φορείς (Βεργίδης, 2010: 40,52)

Υπό αυτό το πρίσμα, επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/ες αξιολογούνται με περιγραφικές, ποιοτικές, αξιολογήσεις για την εκπαιδευτική τους πορεία (Υ.Α 260/2008 & Υ.Α 5953/2014). Οι αξιολογήσεις, αποτέλεσμα εναλλακτικών μεθόδων αξιολόγησης (φάκελοι, σχέδια δράσης, εργαστήρια κτλ) αποσκοπούν στην αποτύπωση των γνώσεων, των ενδιαφερόντων και των δεξιοτήτων των εκπαιδευομένων, διευκολύνοντας με αυτόν τρόπο τις συνθήκες μάθησης και τον επαναπροδιορισμό των στόχων τους.

Τα ΣΔΕ λοιπόν, έχουν διττό ρόλο, λειτουργώντας αφενός ως φορέας εφαρμογής των αρχών της εκπαίδευσης ενηλίκων και αφετέρου ως σχολείο τυπικής εκπαίδευσης (Βεργίδης, Βεργίδου, Υφαντή, 2018: 170-:177). Η βασικότερη αρχή που διέπει τη λειτουργία τους είναι ο σεβασμός στη διαφορετικότητα και η αντίληψη ότι κάθε εκπαιδευόμενος/η δύναται να αναπτύξει αυτόνομα την ικανότητα για μάθηση με στόχο την εμπειρία της χειραφέτησής του (Ρανσιέρ, 2008: 45-57).

4 Η λειτουργία των ΣΔΕ

Η φοίτηση στα ΣΔΕ διαρκεί **δύο σχολικά έτη**, που αποτελούνται από δύο εννεάμηνες περιόδους. Το διδακτικό έτος αρχίζει στις 15 Σεπτεμβρίου και λήγει στις 30 Ιουνίου.

Το εβδομαδιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα είναι 25 ώρες: 20 ώρες γραμματισμοί, 2 ώρες συμβουλευτικές υπηρεσίες και 3 τα εργαστήρια (projects).

Το πρόγραμμα, που συντάσσεται από τη διεύθυνση του σχολείου και τον σύλλογο διδασκόντων και εγκρίνεται από τη Γ.Γ.Ε.Κ.Δ.Β.Μ.&Ν, είναι συνάρτηση του αριθμού εκπαιδευτικών και εκπαιδευομένων καθώς και των εκπαιδευτικών αναγκών του σχολείου. Η λειτουργία των σχολείων είναι απογευματινή.

Κατά την περίοδο αναστολής της δια ζώσης εκπαίδευσης των σχολικών μονάδων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης λόγω της πανδημίας, τα ΣΔΕ παρείχαν σύγχρονη και ασύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

Στελέχωση και οργάνωση: Το εκπαιδευτικό προσωπικό αποτελείται από εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, που αποσπώνται σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, αλλά και από ωρομίσθιους εκπαιδευτές και εκπαιδευτές ενηλίκων. Ακόμη, προβλέπεται η στελέχωση από έναν σύμβουλο σταδιοδρομίας και έναν σύμβουλο ψυχολόγο.

Τα ΣΔΕ διοικούνται από τον διευθυντή/τρια, τον υποδιευθυντή/τρια και τον σύλλογο διδασκόντων. Ο ρόλος του συλλόγου διδασκόντων είναι ιδιαίτερα σημαντικός, καθώς αξιολογεί τις εκπαιδευτικές ανάγκες, προγραμματίζει ενέργειες και αποφασίζει για θέματα φοίτησης, επίδοσης και αξιολόγησης των εκπαιδευομένων.

Προϋποθέσεις ένταξης: Στα ΣΔΕ μπορούν να εγγραφούν α) όσοι/ες έχουν συμπληρώσουν το δέκατο όγδοο (18) έτος της ηλικίας τους μέχρι τη 31η Δεκεμβρίου του έτους εγγραφής ή έχουν υπερβεί το 18 έτος της ηλικίας τους β) δεν έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εννιάχρονη εκπαίδευση και έχουν απολυτήριο δημοτικού.

Οι **εγγραφές** των εκπαιδευομένων πραγματοποιούνται στις 15- 30 Ιουνίου και ολοκληρώνονται **μέχρι το τέλος Σεπτεμβρίου κάθε έτους.**

Η λειτουργία των ΣΔΕ εντάσσεται στο Ε.Π «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2014-2020» και συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και το Ελληνικό Δημόσιο.

5 Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα στα ΣΔΕ

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα στα ΣΔΕ είναι ένας συγκερασμός τυπικών και άτυπων μορφών εκπαίδευσης με επιμέρους στόχους την ανάπτυξη γνώσεων και δεξιοτήτων που αφορούν τη χρήση του γραπτού και προφορικού λόγου, τη χρήση αριθμών στην καθημερινή ζωή, την τεχνολογία και τις φυσικές επιστήμες, τις κοινωνικές επιστήμες, τον πολιτισμό και την εργασιακή ζωή.

Ειδικότερα, το πρόγραμμα συγκροτείται από τα γνωστικά αντικείμενα- «γραμματισμούς»: α) Ελληνική Γλώσσα β) Μαθηματικά γ) Πληροφορική δ) Αγγλικά ε) Κοινωνική Εκπαίδευση στ) Περιβαλλοντική Εκπαίδευση ζ) Πολιτισμική- Αισθητική Αγωγή η) Στοιχεία Τεχνολογίας και Φυσικών Επιστημών θ) Προσανατολισμός- Συμβουλευτική σε θέματα επαγγελματικής σταδιοδρομίας (ΕΕΚΔ-ΒΜΝ& ΙΝΕΔΙΒΙΜ, 2021).

Σύμφωνα με τον ν.4763/2020, τα γνωστικά αντικείμενα-γραμματισμοί εναρμονίζονται με τις 8 βασικές ικανότητες του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Αναφοράς, το οποίο αποτελεί εργαλείο αναφοράς για τους φορείς εκπαίδευσης και κατάρτισης, προσδιορίζοντας τις βασικές ικανότητες που απαιτούνται για «την απασχολησιμότητα» και ευρύτερα την κοινωνική ένταξη του πολίτη (Συμβούλιο Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2018).¹

Στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού προγράμματος, είναι δυνατή η λειτουργία «ενισχυτικής διδασκαλίας» με σκοπό την περαιτέρω υποστήριξη μέρους των εκπαιδευομένων σε γνωστικά αντικείμενα που κρίνεται αναγκαίο.

Τέλος, σύμφωνα με τον ν.4763/2020, στα ΣΔΕ είναι δυνατό να λειτουργούν τμήματα προετοιμασίας για τη συμμετοχή στις εξετάσεις απόκτησης απολυτηρίου δημοτικού σχολείου, όπως επίσης και προπαρασκευαστικά τμήματα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας για μετανάστες και πρόσφυγες προκειμένου να εγγραφούν σε αυτά.

¹ Οι βασικές ικανότητες που ορίζονται από το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς αφορούν α) την ικανότητα γραμματισμού 2) την πολυγλωσσική ικανότητα 3) τη μαθηματική ικανότητα και την ικανότητα στις θετικές επιστήμες 4) την τεχνολογία και η μηχανική-ψηφιακή ικανότητα 5) την προσωπική, κοινωνική και μεταγνωστική ικανότητα 6) την ικανότητα του πολίτη 7) την ικανότητα του επιχειρείν 8) την ικανότητα πολιτιστικής επίγνωσης και έκφρασης (Συμβούλιο Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2018).

Ένα σημαντικό μέρος των εκπαιδευομένων αντιμετωπίζουν πολυδιάστατες αποστερήσεις (εργασία χαμηλής ή καθόλου εξειδίκευσης, υποαπασχόληση και ανεργία, ελλιπή ενημέρωση) και συνεπώς σοβαρούς περιορισμούς στην πρόσβαση σε κοινωνικά δικαιώματά τους (Καβουνίδη, 2005: 51). Η συμβουλευτική διαδικασία, μπορεί να αποβεί μια ιδιαίτερως επωφελής διαδικασία, αμβλύνοντας τα αποτελέσματα των αποκλεισμών και του στιγματισμού και ενισχύοντας την ανθεκτικότητά τους.

Οι σύμβουλοι, βάσει των αρμοδιοτήτων τους, μέσα από τη διαδικασία της ατομικής και ομαδικής συμβουλευτικής, καλούνται καταρχήν να αξιολογήσουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των εκπαιδευομένων.

Ειδικότερα, ο **σύμβουλος ψυχολόγος** συμβάλλει στην προσωπική υποστήριξη τους και ιδιαίτερα στην υποστήριξη όσων παρουσιάζουν δυσκολίες προσαρμογής στο εκπαιδευτικό πλαίσιο καθώς επίσης και στον εντοπισμό τυχόν ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών τους. Επίσης, συνεργάζεται και υποστηρίζει τους εκπαιδευτικούς στο έργο τους.

Ο **σύμβουλος σταδιοδρομίας** υποστηρίζει τους εκπαιδευόμενους/ες με στόχο την ένταξή τους στην εργασία. Αναζητά τις κατάλληλες πηγές πληροφόρησης, οργανώνει και προβάλλει το πληροφοριακό υλικό, επικοινωνεί και διασυνδέεται με φορείς- υπηρεσίες, κατάρτισης, όπου και τους παραπέμπει. Επίσης, πληροφορεί για τα εργασιακά δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, τις σύγχρονες τάσεις στον χώρο της εργασίας και τους τρόπους/πηγές αναζήτησης εργασίας.

Ακόμη, οι εκπαιδευόμενοι/ες πληροφορούνται για τις δυνατότητες συνέχισης της εκπαιδευτικής τους πορείας μετά τη φοίτηση στα ΣΔΕ και αντίστοιχα υποβοηθούνται στη διαδικασία λήψης των αποφάσεών τους. Συνολικότερα, μέσα από την συμβουλευτική διαδικασία δύνανται να επαναπροσδιορίσουν την προσωπική τους πορεία και να διαμορφώσουν ένα ρεαλιστικό σχέδιο επαγγελματικής δράσης και ανάπτυξης (Ανδρεαδάκης, Μαγγόπουλος, 2017:128-131).

Η συμβουλευτική διαδικασία ενισχύεται, και εδώ, μέσα από την ανάπτυξη δικτύου συνεργασιών με την τοπική αυτοδιοίκηση, τους κοινωνικούς φορείς, τα σωματεία και χώρους εκπαίδευσης.

Το Ινστιτούτο Εργασίας της ΓΣΕΕ μέσω του *Δικτύου Υπηρεσιών Πληροφόρησης και Συμβουλευτικής* εργαζομένων και ανέργων, σε συνεργασία με τους συμβούλους και τις διευθύνσεις των Σ.Δ.Ε, πραγματοποιεί εργαστήρια πληροφόρησης με *ειδικές* θεματικές, εξ αποστάσεως και διαζώσης, συμβάλλοντας στην εκπλήρωση των προαναφερόμενων στόχων.

7 Οι δυνατότητες των αποφοίτων ΣΔΕ

Η απόκτηση τίτλου σπουδών (ισότιμου με το απολυτήριο γυμνασίου) αποτελεί το προσδοκώμενο όφελος και το πιο σημαντικό κίνητρο εγγραφής των εκπαιδευομένων στα ΣΔΕ, καθώς μέσω αυτού αυξάνουν τις δυνατότητες ένταξής τους στην εργασία ή και βελτιώνουν τις συνθήκες της υπάρχουσας επαγγελματικής θέσης τους.

Σε ένα πρακτικό επίπεδο, λοιπόν, οι απόφοιτοι/ες αποκτούν τη δυνατότητα συμμετοχής σε προκηρύξεις/προσκλήσεις του ΑΣΕΠ σε θέσεις εργασίας ορισμένου και αορίστου χρόνου, που απαιτούν τον τίτλο της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.² Σε άλλες περιπτώσεις, έπειτα από την απόκτηση του (προαπαιτούμενου) τίτλου σπουδών, είναι δυνατό να προχωρήσουν σε κατάρτιση και επανειδίκευση, αξιοποιώντας ως βάση τις επαγγελματικές δεξιότητες και την εμπειρία που διαθέτουν (CEDEFOP, 2019).

Είναι σημαντικό ακόμη ότι οι απόφοιτοι/ες των ΣΔΕ δύνανται να συνεχίσουν τη διαδρομή μάθησής τους στην επόμενη εκπαιδευτική βαθμίδα (εσπερινά ΕΠΑΛ και εσπερινά γενικά λύκεια) με στόχο είτε την επαγγελματική εκπαίδευση είτε τη συνέχιση της γενικής παιδείας. Συχνά, διαμορφώνουν εκπαιδευτικούς στόχους που αφορούν την τρίτοβάθμια εκπαίδευση, δημιουργώντας νέα σενάρια για την ταυτότητά τους (Αρρσίαη, 2011:199). Στα σενάρια αυτά συμπεριλαμβάνονται νέες επαγγελματικές πορείες.

6

² Σύμφωνα με τα κριτήρια του ΑΣΕΠ, αποδεκτοί τίτλοι σπουδών για την κατηγορία υποχρεωτικής εκπαίδευσης είναι α) απολυτήριο δημοτικού σχολείου (για όσους έχουν αποφοιτήσει μέχρι το 1980) β) ο απολυτήριος τίτλος εργαστηρίων ειδικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης γ) ο **απολυτήριος τίτλος τριταξίου γυμνασίου ή άλλος ισότιμος τίτλος της αλλοδαπής**. δ) ο απολυτήριος τίτλος κατώτερης τεχνικής σχολής του ν.δ. 580/ 1970 ή άλλος ισότιμος τίτλος της αλλοδαπής.

Ακόμη, η καλλιέργεια δεξιοτήτων, όπως διαχέεται στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα των ΣΔΕ, αποτελεί έναν βοηθητικό παράγοντα για την ένταξη στον χώρο της εργασίας και την εκπλήρωση των επαγγελματικών τους ρόλων. Στις εν λόγω δεξιότητες περιλαμβάνονται, όπως προαναφέραμε, η αναζήτηση ευκαιριών στην εκπαίδευση, η οργάνωση και η συνέχιση της διαδικασίας μάθησης, η καινοτομία και αυτενέργεια.

8 Παρατηρήσεις

Η «ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση» αποτελεί την πρώτη αρχή στον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, ως βασικός όρος διατήρησης και απόκτησης δεξιοτήτων συμμετοχής και διαχείρισης των αλλαγών στον κόσμο της εργασίας (Συμβούλιο Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2018). Τα ΣΔΕ, διαχρονικά, λειτούργησαν προς την κατεύθυνση αυτή εξαιτίας των στόχων και των προδιαγραφών που έθεσαν από το αρχικό στάδιο της λειτουργίας τους.

Ακόμη και σήμερα, διατηρούν τα καινοτόμα χαρακτηριστικά τους και θα μπορούσαν να αποτελέσουν μια καλή πρακτική και για άλλες εκπαιδευτικές δομές. Συγκεκριμένα, ο στόχος της επανασύνδεσης των εκπαιδευομένων με τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης θα μπορούσε να συμπεριληφθεί ως στόχος αρχικής και συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης και για άλλες πληθυσμιακές ομάδες (ΚΑΝΕΠ ΓΣΕΕ, 2020). Επίσης, καλές πρακτικές όπως η προσαρμογή του εκπαιδευτικού προγράμματος στις ανάγκες των εκπαιδευομένων, η ευελιξία, η χρήση ποικιλίας προσεγγίσεων στη μάθηση και η απουσία υποχρεωτικών διαδρομών έχουν διευκολύνει σημαντικά μεγάλο μέρος των συμμετεχόντων να αντιμετωπίσουν τους περιορισμούς του παρελθόντος (Bourdieu, 2004: 99,100).

Τα τελευταία χρόνια τα ΣΔΕ αντιμετωπίζουν σοβαρές ελλείψεις σε βασικούς τομείς λειτουργίας τους (υποστελέχωση, μη έγκαιρη τοποθέτηση εκπαιδευτών και συμβούλων, ελλείψεις στην τεχνολογική υποδομή κ.α), όπως έχουν εκφραστεί από τις συλλογικότητες του εκπαιδευτικού χώρου. Οι συνθήκες πανδημίας κατέδειξαν ακόμη περισσότερο τα τρωτά σημεία στη λειτουργία τους. Ακόμη, την περίοδο αναστολής της δια ζώσης εκπαίδευσης ήταν σαφής η δυσκολία να πραγματοποιηθούν οι εκπαιδευτικοί στόχοι του προγράμματός τους, καθώς επίσης και να διασφαλιστεί η ποιοτική πρόσβαση των εκπαιδευόμενων στην εξ αποστάσεως εκπαιδευτική διαδικασία.

Σταδιακά, όμως, η νέα πραγματικότητα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης δείχνει την ανάγκη διαμόρφωσης ενός σύγχρονου εκπαιδευτικού περιβάλλοντος, όπου ψηφιακός αλφαριθμητισμός και οι ψηφιακές δεξιότητες μπορούν να έχουν σημαντική θέση στη μάθηση για την πληθυσμιακή αυτή ομάδα και να συντελούν στην κοινωνική συμμετοχή και ένταξή τους.

Ο λόγος «περί της δεύτερης ευκαιρίας» στην εκπαίδευση συνεχίζει να είναι επίκαιρος, στον μεταβαλλόμενο κόσμο της εργασίας και των νέων προκλήσεων. Η επάρκεια των εφαρμοζόμενων πολιτικών τόσο για την απρόσκοπτη λειτουργία όσο για την ανανέωση και τη διεύρυνση των στόχων του εκπαιδευτικού αυτού θεσμού αποτελούν, ωστόσο, βασικά προαπαιτούμενα.

9 Πληροφορίες

Οι ενδιαφερόμενοι/ες μπορούν να αναζητούν πληροφορίες για τα ΣΔΕ της περιφέρειάς τους από τον αρμόδιο φορέα υλοποίησης του προγράμματος, το Ίδρυμα Νεολαίας και Διά Βίου Μάθησης (INEΔΙΒΙΜ,2021)

Αττική
213-1314643

Α.Μ.Θ., Κεντρική Μακεδονία, Ήπειρος, Θεσσαλία, Δυτική Ελλάδα
213-1314631, 213-1314634

Β. Αιγαίο, Κρήτη, Ιόνια Νησιά, Πελοπόννησος, Δυτική Μακεδονία
213-1314642

Στερεά Ελλάδα & Νότιο Αιγαίο
213-1314669

Πηγή : INEΔΙΒΙΜ

7

Ιούλιος 2021

Τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας
(ΣΔΕ) και η συμβολή τους
στην ένταξη στην εργασία

1. Ανδρεαδάκης, Ν, Μαγγόπουλος, Γ (2017). «Αξιολόγηση των συμβουλευτικών υπηρεσιών στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας», Επιστήμες Αγωγής, τευχ.3: 125-144.
2. Αρρίαη, Α (2011). «Ταυτότητα, αυθεντικότητα και επιβίωση. Πολυπολιτισμικές κοινωνίες και κοινωνική αναπαραγωγή» στο Ταϊήλορ, Τ Πολυπολιτισμικότητα (μτφρ Παιονίδης, Φ). Αθήνα: Πόλις.
3. Βεργίδης, Δ (2010). Οι εκπαιδευτικοί των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας. Το περίγραμμα της θέσης εργασίας τους. Αθήνα: Υπουργείο Παιδείας Διά Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων-Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης-Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων.
4. Βεργίδου, Α, Βεργίδης, Δ, Υφαντή, Α (2018). «Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας: Εκπαιδευτικές καινοτομίες και σχολική κουλτούρα. Αναπαραγωγή ή προσαρμογή», Επιστήμες Αγωγής, τευχ.2: 169-186.
5. Bourdieu, P (2004). Για την εκπαίδευση του μέλλοντος. Οι προτάσεις του Πιερ Μπουρντιέ (επιμ. Παναγιωτόπουλος, Ν). Αθήνα: Νήσος
6. Καβουνίδη, Τ (2005) «Κοινωνικός αποκλεισμός: έννοια, κοινοτικές πρωτοβουλίες, ελληνική εμπειρία και διλήμματα πολιτικής» στο ΕΚΚΕ (επιμ. Καραντινός, Δ, Μαράτου_ Αλιμπράντη, Λ, Φρονίμου, Ε). Διαστάσεις του κοινωνικού αποκλεισμού στην Ελλάδα. Κύρια θέματα και προσδιορισμός προτεραιοτήτων πολιτικής. Αθήνα: ΕΚΚΕ:
7. Ρανσιέρ, Ζ (2008). Ο αδαής δάσκαλος. Πέντε μαθήματα πνευματικής χειραφέτησης (μτφρ, Μπουνάνου, Δ). Αθήνα: Νήσος.

11 Ηλεκτρονικές πηγές - Εκθέσεις

1. Αιτιολογική έκθεση επί του σχ/ν «Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και κατάρτισης και Δια Βίου Μάθησης και άλλες διατάξεις» (2020), διαθέσιμη στο <http://www.opengov.gr>.
2. Ανοικτή επιστολή διευθυντών ΣΔΕ (2018), διαθέσιμη στο <https://edu.klimaka.gr/diafora/deltia/3106-deltio-tyroy-sde>.
3. Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ), asep.gr.
4. Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης Δια Βίου Μάθησης (CEDEFOP) (2019). Πρόληψη των χαμηλών δεξιοτήτων μέσω της Επαγγελματικής Κατάρτισης-Δια βίου Μάθησης, διαθέσιμο στο [9136_el.pdf \(europa.eu\)](http://9136_el.pdf(europa.eu))
5. Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης, Διά Βίου Μάθησης και Νεολαίας (ΕΕΚΔΒΜΝ) (2021). Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ), διαθέσιμο στο gsae.edu.gr.
6. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (1995). Λευκό Βιβλίο για την εκπαίδευση και την κατάρτιση, διδασκαλία και μάθηση. Προς την κοινωνία της γνώσης. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, διαθέσιμο στο <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/d0a8aa7a-5311-4eee-904c-98fa541108d8/language-el/format-PDF>.
7. ΚΑΝΕΠ ΓΣΕΕ (2020). Θέσεις-Απόψεις του ΙΝΕ & ΚΑΝΕΠ /ΓΣΕΕ για το Σχέδιο Νόμου Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης, διαθέσιμο στο [THESEIS-APOSPEIS-INE-KANEP-GSEE.pdf \(inegsee.gr\)](http://THESEIS-APOSPEIS-INE-KANEP-GSEE.pdf(inegsee.gr))
8. Ίδρυμα Νεολαίας & Δια Βίου Μάθησης (ΙΝΕΔΙΒΙΜ) (2021). Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, διαθέσιμο στο inedivim.gr
9. Συμβούλιο Ευρωπαϊκής Ένωσης (2018) .Σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με τις βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης, διαθέσιμο στο [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&from=ES](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from=ES).

1. Ν.2525/23.09.1997.«Ενιαίο Λύκειο, Πρόσβαση των Αποφοίτων του στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις». Εφημερίς της κυβέρνησης. Α.Φ 188 (ΦΕΚ).
2. Υπουργική Απόφαση 2373/22.07.2003 «Οργάνωση και λειτουργία των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας» Α.Φ 1003 (ΦΕΚ).
3. Υπουργική Απόφαση 260/16.01.2008 «Οργάνωση και Λειτουργία των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας» Εφημερίς της κυβέρνησης. Α.Φ 34 (ΦΕΚ).
4. Υπουργική Απόφαση 5953//08.07.2014.«Κανονισμός Οργάνωσης και Λειτουργίας των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ)». Εφημερίς της κυβέρνησης. Α. Φ1861 (ΦΕΚ).
5. Υπουργική Απόφαση. Κ1/192979/ 28.11.2016 «Τροποποίηση του Κανονισμού Οργάνωσης και Λειτουργίας των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ)». Εφημερίς της κυβέρνησης. Α.Φ 3815 (ΦΕΚ)
6. Ν.4763/21.12.2020 «Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης, ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/958 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 28ης Ιουνίου 2018 σχετικά με τον έλεγχο αναλογικότητας πριν από τη θέσπιση νέας νομοθετικής κατοχύρωσης των επαγγελματιών (ΕΕ L 173), κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας για το Ελληνογερμανικό Ίδρυμα Νεολαίας και άλλες διατάξεις». Εφημερίς της κυβέρνησης. Α.Φ 254 (ΦΕΚ)

Ινστιτούτο Εργασίας Γ.Σ.Ε.Ε.

Εμ. Μπενάκη 71Α, Τ.Κ. 10681, Αθήνα, Τηλ: 210 3327710, Fax: 210 3304452

INE - ΓΣΕΕ

www.inegsee.gr

info@inegsee.gr